

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบัน การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของไทย ทั้งหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ได้จัดทำดำเนินมา 7 ปี และ 4 ปี ตามลำดับ การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ จะอำนวยความสะดวกให้เกิดผลสำเร็จดังจุดหมายของหลักสูตรใต้นั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับผู้สอนที่มีคุณภาพแล้ว ผู้บริหาร หรือครูใหญ่ ยังเป็นปัจจัยสำคัญยิ่ง (อเนก นิธิรัฐ 2522 : 4) งานวิชาการของโรงเรียน ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ถือว่า "เป็นหัวใจสำคัญ" ที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา หรือเพื่อ "พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามที่หลักสูตรต้องการ" (อุคม ปัญญา 2528 : 19) แต่การจัดการสอนตามหลักสูตรของมีปัญหาย่างมาก เหตุจากการที่ครูส่วนใหญ่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน แม้จะใช้หลักสูตรมานานพอสมควรแล้วก็ตาม จากการศึกษาเปรียบเทียบผลการใช้หลักสูตรทั้ง 2 ระดับ ของกรมสามัญศึกษา พบว่า โรงเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินผล ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สภาพการปฏิบัติการสอนของครู-อาจารย์ภายในโรงเรียน อุปกรณ์การเรียนการสอน (กองแผนงาน 2528 : 9 ก)

ในทำนุบคณากร ปรากฏว่าผู้บริหารเข้าใจคลาดเคลื่อนในเรื่องการศึกษาของนักเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ 2524 : 19) และผู้บริหาร ร้อยละ 24 ไม่เคยรับการอบรมเรื่อง การใช้หลักสูตร ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 เป็นผลให้การดำเนินนโยบายในโรงเรียนไม่สอดคล้องกับหลักสูตร (สมาน บุญสัน 2524 : 133) นอกจากนี้ ที่เกี่ยวกับนักเรียน คือ เป็นจำนวนมากที่เรียนถึงขั้นสูงสุดของแต่ละระดับแล้ว ไม่สามารถจบตามกำหนดได้ เพราะ

ไม่ได้สอบแก้ตัวในรายวิชาที่ตนเองสอบไม่ผ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รายวิชา
บังคับ (ชำนานัญ มุ่งศรีศักดิ์ 2525 : 43)

ค่านโครงสร้างในการปฏิบัติงาน ปัญหา และอุปสรรค ที่เกิดจาก
โครงสร้าง และกระบวนการบริหารงานวิชาการ โดยส่วนรวมแล้ว เป็นปัญหา
อยู่ในระดับมาก โดยมีสาเหตุมาจากผู้บริหารงานวิชาการ ยังขาดความรู้ และ
ประสบการณ์ในงานวิชาการ ทำให้ไม่สามารถควบคุม และให้การนิเทศงาน
วิชาการแก่ครู อาจารย์ได้ดีพอ และให้ความสนใจในค่านนี้ น้อย (นิพนธ์
รอกภัย 2525 : ข)

ค่านหลักสูตร มีปัญหาเรื่อง เอกสาร ทั้งตัวหลักสูตร คู่มือครู
แผนการสอน หนังสือเรียน โดยเฉพาะรายวิชาเลือกต่าง ๆ ในหลักสูตรมี
ไม่ครบทุกรายวิชา ทำให้เกิดปัญหาในการเปิดสอนรายวิชาเลือก ซึ่งจะสนอง
ตอบต่อจุดหมาย หลักการของหลักสูตร ที่จะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกเรียน
ตามความถนัด ความสนใจ โดยสรุปแล้ว ปัญหา ค่านวัสดุ หลักสูตร เอกสาร
ประกอบการเรียน ไม่เพียงพอ เป็นปัญหามาก ต้องแก้ไขด่วน นอกจากนี้ ยัง
พบปัญหาทางค่านเนื้อหาหลักสูตร ซึ่งทำให้ครูไม่เข้าใจจุดมุ่งหมายและสอนไม่ทัน
(พงศ์พิศ ทะคง 2526 : จ)

ในเรื่องการประเมินผลนั้น ยังประสบปัญหาค่านแนวปฏิบัติอยู่มาก
ทั้งค่านคู่มือประเมินผล ครูขาดความรู้ ขาดบุคคลที่จะมาให้คำแนะนำต่าง ๆ
เกี่ยวกับการประเมินผล เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ เพราะย่อมจะชี้ให้เห็นถึง
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก เป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งที่น่าจะนำมาขอความ
เห็น จากผู้มีประสบการณ์ในการแก้ปัญหา (กนกรัตน์ ชาญกว้าง 2523 :
137-138)

จากสภาพที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า ขณะนี้การจัดการเรียนการสอน
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ การ
ประเมินผล ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สภาพการปฏิบัติการสอน

ของครู-อาจารย์ อุปกรณ์การเรียนการสอน ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นปัญหาที่มีผลกระทบโดยตรงต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สมควรที่จะต้องมี การแก้ไข หรือหาแนวทางปรับปรุง พัฒนาโดยเร็ว เพื่อให้การจัดการเรียน การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแนวทางในการแก้ไข จะต้องใช้การ นิเทศเป็นเครื่องมือ เดิมผู้มีหน้าที่นิเทศการศึกษาโดยตรง คือ ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ เท่านั้น (นิตยสารปฏิญาณโท สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนา หลักสูตร 2526 : 21) แต่สภาพปัจจุบัน การพัฒนาทางการศึกษา การ ขยายตัวของขนาด และจำนวนโรงเรียน การใช้เทคโนโลยี ตลอดจนการ เปลี่ยนแปลงของสังคม ที่มีอยู่ตลอดเวลา และข้อจำกัดในเรื่องบุคลากร งบประมาณ และเวลา จึงทำให้ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ มีความ ห่างไกลโรงเรียนมากขึ้น

จากงานวิจัยของ ชัยวัฒน์ วรรณพงษ์ พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการ ปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาจำนวนศึกษานิเทศก์ต่อครุ ต่อ โรงเรียน ไม่ได้สัดส่วนกัน งบประมาณมีน้อย อุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ ในการนิเทศการศึกษามีไม่พอ หน้าที่ของศึกษานิเทศก์กำหนดไว้กว้าง ยากต่อการ ปฏิบัติ (ชัยวัฒน์ วรรณพงษ์ 2521: ฉ)

จึงน่าจะมีการปรับปรุงการนิเทศงานวิชาการ ให้มีความเหมาะสมกับ สภาพปัญหา ซึ่งแนวทางที่ควรปรับปรุง คือ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วในโรงเรียน โดยที่ ผู้บริหาร และคณาจารย์ ร่วมมือกันปรับปรุงการเรียนการสอนในโรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งพลังในการปฏิบัติงาน และความก้าวหน้าในอาชีพ ครู อาจารย์ในโรงเรียน ซึ่งจะเป็นผลให้การศึกษาของนักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมาย อยู่เสมอ สิ่งที่กล่าวนี้ คือ การจัดการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน (กองแผนงาน 2528 : 8 ก.)

กฤษณี น้ำเพชร ได้ทำวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครู มีความเห็น สอดคล้องกันว่า การปฏิบัติในคานกระบวนกรในการจัดการนิเทศการศึกษาภายใน

โรงเรียน มีการปฏิบัติกันอยู่ในเกณฑ์น้อย และกิจกรรมนิเทศการศึกษา ที่ปฏิบัติกันอยู่ในเกณฑ์น้อย คือ การนิเทศการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร การส่งเสริมวิชาการแก่ครู การใช้สื่อทัศนูปกรณ์ การประเมินผล และการสร้างขวัญของครู (กฤษฎี น้าเพชร 2520 : ๑-๑)

ด้วยเหตุที่งานนิเทศวิชาการในโรงเรียนยังมีปฏิบัติกันน้อยมาก ทั้ง ๆ ที่เป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชา กรมสามัญศึกษา จึงได้มอบหมายให้หน่วยศึกษานิเทศก์ และกองแผนงาน ร่วมกันศึกษาหาแนวทางพัฒนางานนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา ให้มีลักษณะที่ชัดเจน และสามารถนำไปปรับใช้ได้ตามสถานการณ์ของโรงเรียนแต่ละโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ กองแผนงาน จึงได้บรรจุโครงการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา ให้อยู่ในแผนปฏิบัติงาน ปีงบประมาณ 2527-2529 โดยมีความคิดพื้นฐานว่า การพัฒนางานวิชาการในโรงเรียน ให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย จะต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย โดยเฉพาะ ผู้บริหาร และคณะครูในโรงเรียน จะต้องตระหนักถึงบทบาท และภาระหน้าที่ของตนเอง โดยร่วมกันพัฒนาวิธีการ และสื่อการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียน และมีพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเหล่านั้น การที่จะหวังให้ศึกษานิเทศก์ไปติดตาม และแนะนำอยู่เสมอ ดังเช่นแต่ก่อน ย่อมเป็นไปได้ เพราะในปัจจุบันจำนวนโรงเรียนมีมากขึ้น และแผนการเรียนแต่ละโรงเรียนมีมาก และแตกต่างกันไป ในขณะที่จำนวนศึกษานิเทศก์ มิได้เพิ่มขึ้นตามสัดส่วนที่ควรจะมี การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา มาใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการเรียนการสอนก็มีมากขึ้น ประกอบกับครู-อาจารย์ ในปัจจุบัน ส่วนใหญ่มีความรู้ทางวิชาการ เทคโนโลยี และเนื้อหาสาระที่ใช้อยู่สอน อบรม อยู่ในเกณฑ์ที่สูงมากอยู่แล้ว ดังนั้น หากผู้บริหาร และคณะครูในโรงเรียนร่วมมือกันนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของตนเอง อย่างมีระบบ และระเบียบแบบแผนที่มีประสิทธิภาพ ก็จะช่วยให้เกิดประสิทธิผลในการเรียน ทั้งยังจะช่วยบรรเทาความขาดแคลนทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในกระบวนการเรียนการสอนได้ทางหนึ่งด้วย (กองแผนงาน 2528 : 10-11 ก)

โครงการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา
กรมสามัญศึกษา เป็นโครงการของ กรมสามัญศึกษา ซึ่งได้มอบหมายให้
หน่วยศึกษานิเทศก์ ร่วมกับ กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา เป็นผู้จัดทำเนื้องาน
โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และอุปสรรคของการนิเทศงานวิชาการ
ภายในโรงเรียน
2. เพื่อศึกษาหาแนวทางการจัดการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน
ที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน

เป้าหมายของโครงการ คือ ได้แนวทางการจัดการนิเทศงานวิชาการ
ภายในโรงเรียน ที่โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา สามารถนำ
ไปใช้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กองแผนงาน 2528 :
28 ค)

ขั้นตอนในการดำเนินงานตามโครงการ สรุปได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทดลอง หาแนวทางในการจัดการนิเทศการศึกษา ได้แก่
การดำเนินงานสำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

1. ตั้งคณะกรรมการดำเนินการ และรับผิดชอบ เป็นบุคลากรจาก
กองแผนงาน และหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
2. ประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านการศึกษา
การศึกษ การศึกษา ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา และครู
ผู้สอน ที่มีความสนใจ และมีผลงานด้านการศึกษา รวมทั้งศึกษานิเทศก์
และเจ้าหน้าที่ของ กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา เพื่อหาแนวคิดเกี่ยวกับการจัด
การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน
3. จัดทำโครงการในเชิงทดลองปฏิบัติ เพื่อการนำแนวทางการนิเทศ
ไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มที่เลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง
4. จัดทำชุดการฝึกอบรม จัดวางรูปแบบการนิเทศ เอกสารฝึกอบรม

รวมทั้งเอกสารเผยแพร่ วางรูปแบบการทดลองกับโรงเรียนมัธยมศึกษา

5. อบรมบุคลากรหลักจากโรงเรียนมัศึกษากลุ่มทดลอง ให้ความรู้ความเข้าใจในรูปแบบ เทคนิค วิธีการต่าง ๆ ตามหลักสูตรการอบรมครั้งที่จัดทำไว้ในข้อ 4

6. คำเนิการทดลอง การปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ ติดตามผล ประมวลผล ปรับปรุงรูปแบบ แกไขชุดฝึกอบรม และสัมมนาสรุปผล

ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ชั้นตอนที่ 1 นี้ คือ ระยะเวลาของปีงบประมาณ 2527-2528

ชั้นตอนที่ 2 คำเนิการขยายผลงานจากการทดลองใน ชั้นตอนที่ 1

เป็นการดำเนินงานของเขตการศึกษาต่าง ๆ จัดทำโครงการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนขึ้น ในโรงเรียนที่เป็นประธานกลุ่มโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ทุกเขตการศึกษา คำเนิงานในปีงบประมาณ 2529

ชั้นตอนที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ทั่วประเทศ จัดโครงการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนอย่างจริงจัง โดยเริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2530-2534 จัดตามแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 6 (อาคม จันทสุนทร 2528 : สัมภาษณ์)

ดังปรากฏใน ชั้นตอนที่ 1 คณะผู้ดำเนินงานได้คัดเลือกโรงเรียน ที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองตามแนวทางและรูปแบบที่ไ้มา โดยได้คัดเลือกโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 12 จำนวน 9 โรงเรียน และหลังจากจัดทำชุดฝึกอบรมเสร็จแล้ว ก็ประชุมอบรมบุคลากรหลักของโรงเรียนกลุ่มทดลอง บุคลากรหลัก ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา ความชั้นตอนที่ 1 ข้อ 4, 5 การประชุมอบรมครั้งนี้ เป็นการชี้แจง และทำความเข้าใจในหลักการ กิจกรรม และระเบียบวิธีการจัดการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ที่โรงเรียนทดลองจะรับไปปฏิบัติในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2528 (กองแผนงาน 2528 : 2 ค) ซึ่งในขณะนี้การดำเนินการทดลองตามโครงการ

โคสิ้นสุดลงแล้ว

อาคม จันทสุนทร กรรมการผู้มีบทบาทสำคัญคนหนึ่งของโครงการนี้ ได้กล่าวถึง ความคาดหวังที่มีต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนที่ใช่เป็นกลุ่มทดลอง ว่า ประการแรก ผลที่ได้จากการทดลอง จะนำไปใช้ปรับปรุงรูปแบบการนิเทศ ประการที่ 2 โรงเรียนที่มีผลการติดตาม ประเมินได้ว่าปฏิบัติงานดี จะสามารถเป็นตัวอย่างแก่โรงเรียนอื่นได้ และ ประการที่ 3 โรงเรียนทดลอง ทุกโรงเรียนได้รับทราบร่วมกันว่า การทดลองนี้ นับเป็นการเริ่มต้นของการ ปฏิบัติงาน ดังนั้น ให้ทุกโรงเรียนดำเนินงานต่อไป แม้จะสิ้นสุดการทดลองใน โครงการนี้แล้วก็ตาม (อาคม จันทสุนทร 2528 : สัมภาษณ์)

โดยเฉพาะเมื่อแรกเริ่มโครงการนั้น คร.เอกวิทย์ ๗ ปลายทาง อธิบดี กรมสามัญศึกษา ได้บรรยายพิเศษในการประชุมสัมมนาโครงการพัฒนาการ นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ได้กล่าวถึง ปัจจัยพื้นฐานที่จะเอื้ออำนวยต่อการนิเทศภายในไว้อย่างน่าสนใจ สรุปได้ว่า สิ่งที่ต้องพิจารณา คือ

1. หน้าที่หลักของโรงเรียน
2. การกำหนดความมุ่งหมายและแนวทางในการปฏิบัติงานของโรงเรียน
3. ความเข้าใจในความหมายของการนิเทศภายใน
4. ทรัพยากรและศักยภาพภายในโรงเรียน
5. บทบาทของผู้บริหารกับรูปแบบของประชาธิปไตยในโรงเรียน
6. การพัฒนาความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียน

และได้กล่าวในตอนท้ายว่า จะพยายามทุกวิถีทางที่จะผลักดันให้ระบบ การนิเทศภายในประสบความสำเร็จ อันจะเป็นผลดีในการยกระดับคุณภาพ และ มาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้น (กองแผนงาน 2528 : 1-17 ง)

ทั้งที่กล่าวมาทั้งหมด แสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์อันแน่วแน่ของหน่วยงาน

ในอันที่จะส่งเสริมงาน ด้านการนิเทศภายในโรงเรียนให้แพร่หลายจนถึงทั่วประเทศในทศวรรษนี้

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 มีความสนใจต่อโครงการนี้ด้วยเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการนิเทศ การศึกษา เพราะมีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีความมั่นคง ด้วยเป็น นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ในขณะที่เดียวกัน ก็มีความสนใจที่จะทราบถึง การนิเทศภายในของโรงเรียนที่อยู่นอกการทดลองนี้ ว่ามีการปฏิบัติกันอย่างไร จะมีความแตกต่างกันกับโรงเรียนกลุ่มทดลองหรือไม่ ซึ่งในเรื่องนี้เพิ่งเกิดขึ้น ใน เขตการศึกษา 12 และยังไม่มีการศึกษา วิจัยมาก่อน ผู้วิจัยจึงตั้งใจจะ ศึกษาสภาพการนิเทศภายในของโรงเรียนทั้ง 2 กลุ่มดังกล่าว ในภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2528 อันเป็นเวลาหลังจากสิ้นสุดของการทดลองในโครงการ พัฒนาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาแล้ว โดยผู้วิจัยมีความ เชื่อมั่นว่า ผลการวิจัยที่ได้ จะสามารถบอกถึงสภาพการนิเทศการศึกษภายใน โรงเรียน และยังชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างกันได้อีกด้วย

เมื่อการวิจัยครั้งนี้สิ้นสุดลง ผลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน ปรับปรุงการดำเนินงาน ทั้งในระดับกรม ระดับเขต ระดับกลุ่มโรงเรียน และระดับโรงเรียน ในโอกาสของการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการศึกษาให้มีความ ก้าวหน้า หันต่อความต้องการของสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในกลุ่มทดลอง ของโครงการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 12
2. เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่นอกกลุ่มทดลอง ของโครงการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน

มัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 12

3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่อยู่ในกลุ่มทดลอง และอยู่นอกกลุ่มทดลอง ของโครงการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 12

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 12 โดยจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 โรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในกลุ่มทดลอง ของโครงการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ซึ่งอยู่ในเขตการศึกษา 12 จำนวน 9 โรงเรียน

1.2 โรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่นอกกลุ่มทดลอง ของโครงการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 12 จำนวน 109 โรงเรียน

2. ศึกษาสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ในเรื่องต่อไปนี้

2.1 การปฏิบัติการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

2.2 โครงการที่โรงเรียนจัดขึ้น เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

3. ศึกษาปัญหา สาเหตุ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

4. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ผู้บริหารและครูของโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มทดลอง 9 โรงเรียน จำนวน 542 คน

4.2 ผู้บริหาร และครู ของโรงเรียนที่อยู่นอกกลุ่มทดลอง

109 โรงเรียน จำนวน 5,038 คน

5. การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาการปฏิบัติงานของโรงเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2528 คือระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ.2528 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2529

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการในการปฏิบัติงานที่ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนร่วมมือกันจัดขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน อันจะนำมาซึ่งสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ของนักเรียน

โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา ในสังกัดของกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12

งานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน หมายถึง กิจกรรม งาน หรือ โครงการทางวิชาการ ที่โรงเรียนจัดและดำเนินการ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนสร้างเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอนภายในโรงเรียน

โรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในกลุ่มทดลอง หมายถึง สถานศึกษาที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 12 จำนวน 9 โรงเรียน ที่ได้รับคัดเลือกจากกองแผนงาน และหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ให้ใช้เป็นกลุ่มทดลอง เพื่อดำเนินงานตามโครงการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2528

เขตการศึกษา 12 หมายถึง หน่วยงานของรัฐบาลที่รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราคร ปราจีนบุรี และนครนายก

โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีจำนวนห้องเรียน ตั้งแต่ 1-12 ห้องเรียน

โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีจำนวน
ห้องเรียน ตั้งแต่ 13-36 ห้องเรียน

โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีจำนวน
ห้องเรียน ตั้งแต่ 37-60 ห้องเรียน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะชี้ให้เห็นถึงการปฏิบัติงานของโรงเรียน ซึ่งจะเป็น
ประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน คำนการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ และผู้บริหาร
โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยทั่วไป
2. ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนทาง
การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาต่อไป
3. ผลการวิจัยจะเป็นส่วนสนับสนุนงาน โครงการของหน่วยราชการ
ที่มุ่งหมายจะปรับปรุงพัฒนางานค่านการศึกษาให้มีผลต่อผู้ปฏิบัติยิ่งขึ้น
4. ผลการวิจัยจะเป็นการกระตุ้นให้ผู้บริหารโรงเรียน และผู้เกี่ยวข้อง
ให้ความสนใจต่องานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 กลุ่มประชากร การวิจัยนี้จะศึกษาข้อมูลจากประชากรที่
เป็นผู้บริหาร และครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 12 โดยจำแนกเป็น
2 กลุ่ม ดังนี้
 - 1.1.1 ได้แก่ ผู้บริหาร และครู โรงเรียนมัธยมศึกษาใน
กลุ่มทดลองของโครงการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา
กรมสามัญศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง
และขนาดเล็ก รวมทั้งสิ้น 542 คน

1.1.2 โค้ดัก ผู้บริหารและครู โรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่นอกกลุ่มทดลอง ของโครงการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก รวม 109 โรงเรียน เป็นจำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 5038 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้จะเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้ง 2 กลุ่ม คือ

1.2.1 กลุ่มประชากร ตามข้อ 1.1.1 นำมาคำนวณหากกลุ่มตัวอย่าง ตามขนาดของโรงเรียน โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ N = ประชากรทั้งหมด
 e = ค่าความคลาดเคลื่อน

จากนั้น นำกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาเทียบสัดส่วนตามจำนวนโรงเรียน จะได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละขนาด เป็นรายโรงเรียน ดังนี้

1.2.2 กลุ่มประชากร ตามข้อ 1.1.2 ดำเนินการหา กลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการตามลำดับ ดังนี้

1) จำแนกโรงเรียนในแต่ละจังหวัด ออกเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก แล้วสุ่มตัวอย่างมา ขนาดละ 1 โรงเรียน ทุกจังหวัด ด้วยวิธีสุ่มแบบง่าย จะได้โรงเรียนขนาดใหญ่ 6 โรงเรียน ขนาดกลาง และขนาดเล็ก อย่างละ 7 โรงเรียน รวมจำนวน 20 โรงเรียน

นำกลุ่มตัวอย่างที่ไ้มาเทียบสัดส่วนกับจำนวนโรงเรียน จะไ้กลุ่มตัวอย่างใน
แต่ละขนาดเป็นรายโรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง
จำแนกเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบ
เติมคำในช่องว่าง และแบบเลือกตอบ
สอบถามความรู้ ความเข้าใจในการนิเทศการศึกษาภายใน
โรงเรียน เป็นแบบทดสอบ แบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 สอบถามการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน แบบ
สอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 3 สอบถามถึงโครงการที่โรงเรียนจัดในภาคเรียนที่ 2 รวมทั้ง
ปัญหา สาเหตุ และข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติงาน แบบ
สอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ แบบเติมคำใน
ช่องว่าง แบบปลายเปิด แบบจับอันดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและคณะผู้ช่วยวิจัย จัดส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียน และ
รับกลับคืนด้วยตนเอง โดยมีหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม เป็น
หนังสือราชการ ออกจากสำนักงานศึกษาธิการเขตการศึกษา 12

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการ แจกแจงความถี่ หากคำร้อยละ
ค่าเฉลี่ย

ส่วนที่ 2 และ ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการ แจกแจงความถี่

หาคำรอยละ และค่าคะแนนรวมจากการจัดอันดับ

5. การนำเสนอข้อมูล

ข้อมูลที่วิเคราะห์ได้ จะนำเสนอในรูปตารางประกอบ
ความเรียง

ลำดับชั้นในการเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยจัดลำดับการเสนอผลการวิจัย โดยแบ่งเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
วัตถุประสงค์ ขอบเขตของการวิจัย คำนิยามที่ใช้ ประโยชน์ที่ได้รับจากการ
วิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับชั้นการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา
และการนิเทศศึกษาภายในโรงเรียน

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ
ประชากร เครื่องมือ และการสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และ
การจัดกระทำกับข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิจัย เป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด

บทที่ 5 สรุป และอภิปรายผลการวิจัย ประกอบด้วย ข้อสรุป และ
ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย รวมทั้งข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา
ต่อไป

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

กรอบความคิดในการนำมาสร้างเครื่องมือ

กรอบความคิดในการนำมาสร้างเครื่องมือแต่ละส่วน ผู้วิจัยได้จากการศึกษาทฤษฎีจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกำหนดเป็นกรอบความคิดในแต่ละส่วนได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ก. สถานภาพของผู้ตอบ สอดถามเกี่ยวกับ

- ชื่อมหาวิทยาลัย โรงเรียน
- ตำแหน่งหน้าที่ของผู้ตอบ
- ประสบการณ์การทำงาน
- ระดับชั้นที่สอน

ข. ความรู้ ความเข้าใจในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน สอดถามเกี่ยวกับ

- ความหมายและความมุ่งหมายของการนิเทศ
- ความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศ
- หลักการนิเทศ
- บุคลากร และบทบาทหน้าที่ในการนิเทศ
- คุณสมบัติ และทักษะของผู้นิเทศ
- งานและกระบวนการทางการนิเทศ
- เทคนิคและกิจกรรมการนิเทศ

ส่วนที่ 2 การปฏิบัติกรนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

- แจงนโยบายแก่คณะครู
- ตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน
- สํารวจความต้องการจำเป็น
- วางแผนการนิเทศ
- ให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติ
- ลงมือปฏิบัติ

- การสนับสนุนให้กำลังใจ
- การประเมินผล
- การปรับปรุงแก้ไข

ส่วนที่ 3 โครงการที่โรงเรียนจัดในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2528

- ประเภท และจำนวน
- ระดมงานวิชาการในโครงการ
- การประเมินผลโครงการ
- ผู้เกี่ยวข้อง
- ระยะเวลา สถานที่ งบประมาณ
- ปัญหา สาเหตุ และข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนการวิจัย

